

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója 2019/1 (42.)

BESZÁMOLÓ

a Múltunk Öröksége Alapítvány 2018. évi tevékenységéről

Alapítványunk 2018-ban alapszabályának megfelelően, törvényes keretek között folytatta tevékenységét.

Személyi feltételek

2018-ban alapítványunk ki-egyensúlyozott személyi feltételekkel működött, a kuratórium és a felügyelőbizottság összetétele nem változott, a 2018. december 15-ei kuratóriumi ülésen azonban Magócsi Károlyné – tekintettel korára és egészségi állapotára – bejelentette lemondási szándékát. Magócsi Károlyné szándékát a kuratórium sajnálattal, de megértéssel tudomásul vette.

Kuratóriumi ülések

2018-ban a kuratórium négy alkalommal tartott rendes ülést (március 3-án, május 19-én, szeptember 22-én és december 15-én). A kuratóriumi ülések minden esetben határozatképesek voltak, azokon a felügyelőbizottság is képviseltette magát, valamint dr. Szabó Imre alapító is részt vett minden ülésen. Meghívott napirendi pont előadóként Balázs György vett részt a szeptember 22-ei ülésen, valamint vendégként Magócsi Zoltán (minden alkalommal). Rendkívüli kuratóriumi ülésre került sor augusztus 25-én, amelyen a kuratórium köszöntötte Magócsi Károlynét 90. születésnapja alkalmából, valamint dr. Szabó Imre alapító átadta a Marton Jenő Emlékérmet Révész Györgynek. A rendkívüli kuratóriumi ülésen részt vettek: dr. Szabó Imre alapító és Záhonyi Barbara, Záhonyi Ede alapítói jogainak gyakorlója. Magócsi

Károlyné, dr. Pap István, Révész György, dr. Tóth József kuratóriumi tagok, Kalotay Gábor, Kerner Erzsébet és dr. Nagy Józsefné, a Felügyelőbizottság tagjai, Székely Mária könyvelő, valamint meghívott vendégként Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke, Magócsi Károly, Magócsi Zoltán, Székely László.

A kuratóriumi ülésekre a decemberi kivételével minden alkalommal a Pedagógusok Szakszervezete XIV. kerületi helyiségében (Budapest XIV. Thököly út 94.) került sor. Köszönettel tartozunk ezért a lehetőségért a Pedagógusok Szakszervezete zuglói szervezetének és személy szerint Kalotay Gábornak. A december 15-ei kuratóriumi ülésre – a Thököly úti épületben keletkezett műszaki problémák miatt Révész György lakásán (Budapest VI., Bajza u. 62.) került sor.

Kapcsolatok

Továbbra is jó szakmai kapcsolat van a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályával (MPT MOPED) és a Magyar Úttörők Szövetségével, valamint azokkal a Zala megyei iskolákkal, ahol Marton Jenő egykor működött

Díjak, kitüntetések

A kuratórium 2018-ban Révész Györgynek, a kuratórium elnökének ítélte a Marton Jenő-emlékérmét, amit augusztus 25-én rendkívüli kuratóriumi ülés keretében adott át dr. Szabó Imre alapító.

A partner iskolák 2018-ban is örömmel vették megkeresésün-

ket. A kuratórium elfogadta mind a négy partner iskola felterjesztését. A Marton Jenő-díjakat június 15-én Zalaváron Vajdai Áronnak Révész György, június 16-én Reziben Gelencsér Rebekának Magócsi Károlyné, a kuratórium tagja, Sármelléken Horváth Anna Reginának Révész György, a kuratórium elnöke, Keszthelyen Lukács Róbertnek felkeresésünkre Seffer Imréné tagintézményvezető adta át, minden esetben a tanévzáró, ill. a ballagási ünnepség keretében.

Az Ezüstfokos-vándordíjat 2018. február 10-én a természetbarát Fiatalok Szövetsége közgyűlésén adta át dr. Tóth József díjalapító, Révész György és Várhelyi Miklós Gyetvainé Terék Aranka szegedi pedagógusnak.

Rendezvények, események

Munkatervünkben az szerepelt, hogy az őszi Tájékoztatóban emlékezünk meg a Csillebérci Úttörő Köztársaság átadásának 70. évfordulójáról. A tervet némileg módosítva és kibővítve az évforduló alkalmából a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályával és a Magyar Úttörők Szövetségével közösen, a Mozgalompedagógiai füzetek sorozat 12. köteteként megjelentettük dr. Tóth József Csillebérc 1948 – 2018 c. művét, amit baráti találkozó keretében, számos érdeklődő jelenlétében mutattunk be november 20-án Taksonyban, a Magyar Úttörők Szövetsége új táborhelyén. Az eseményt egykorú dokumentumfilmek levetítése tette érdekesebbé.

Az iskolák államosítása 70. évfordulójához kapcsolódóan Emlékiratok, megemlékezések az iskolák államosításáról és az első úttörőcsapatok megalakulásáról címmel kértünk visszaemlékezéseket. Sajnos, csak egyetlen ilyen írás érkezett, amelyet Emlékek a

zsámboki Általános Iskola 1934. sz. II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapatának életéből címmel őszi Tájékoztatónkban adtunk közre, szerzőjének, Dudás Józsefné nyugdíjas zsámboki pedagógusnak pedig az e célra alapított Örökségőrző érmet adományoztuk. Ugyancsak az iskolák államosítására emlékezve jelentettük meg Tájékoztatónk őszi számában dr. Szabó Imre visszaemlékezését.

Tájékoztató

2018-ban is 8-8 oldalon jelentettük meg alapítványunk Tájékoztatójának tavaszi és őszi számát.

Gyűjtemény

2018-ban kevesebb energia jutott gyűjteményünk gyarapítására, illetve feldolgozására. A sárszentlőrinc-úzdi iskolamúzeum alapítójával, Renkecz József egykori igazgatóval tervezett kapcsolatfelvételi kísérleteink egyelőre sikertelenek maradtak.

Gazdálkodás

Az 1%-okból alapítványunk számlájára 2018-ban 27.089Ft-ot utalt át a NAV. Minden korábbi évet meghaladó volt a támogatásokból befolyó összeg, 62 támogatónk összesen 429.700Ft-tal járult hozzá alapítványunk eredményes működéséhez.

A Nemzeti Együttműködési Alaphoz benyújtott 2017. évi működési pályázatunk 150.000Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. Ennek elszámolása 2018 áprilisában történt meg, majd – utófinanszírozott pályázatról lévén szó – a támogatáskezelő ezt követően (június 8-án) utalta át a támogatási összeget. 2018-ra benyújtott működési pályázatunkat az Alapkezelő befogadta, de várólistára került, a támogatás folyósítása a továbbiakban már nem várható.

Alapítványunk könyvelését az elmúlt évben is a Székely Bt. vezette. A könyvelés az előírásoknak megfelelő volt, adóbevallásunk és a statisztikai adatszolgáltatás időben elkészült, a szükséges információ-

kat mindig pontosan megkaptuk, ezért köszönet illeti Székely Mária és Lakatos Tamás könyvelőket.

Egyebek

A májusi kuratóriumi ülésen hozott határozatunknak megfelelően az őszi tájékoztatóval egyidejűleg küldtük ki az adatkezelési nyilatkozatokat. Ezek közül 51 érkezett vissza postán vagy e-mailben, ami némileg meghaladja a várakozásokat, de még mindig csak a címlistánkon szereplők egynegyede. Mindazonáltal már ez a kör is nagyon hasznos

volt, mert a korábbiakon túl számos e-mail, ill. telefonos elérhetőséget is megkaptunk.

2019-ben is számos egykori gyermekvezetőtől kellett szomorú búcsút vennünk, közöttük Harsányi Ivántól, Makay Bélától, Molnár Istvántól, Rakó Józseftől, Rüll Máriától, Svéd Lászlótól. Emléküket kegyelettel őrizzük.

Budapest, 2019. március 2.

Révész György
a Múltunk Öröksége Alapítvány
kuratóriumának elnöke

A Múltunk Öröksége Alapítvány 2019. évi MUNKATERVE

1. 2019-ben négy alkalommal – márciusban, májusban, szeptemberben és decemberben – tervezünk rendes kuratóriumi ülést.
Felelős: Révész György
Határidő: folyamatos
2. Továbbra is együttműködünk a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalmopedagógiai Szakosztályával, a Magyar Úttörők Szövetségével és a Természetjáró Fiatalok Szövetségével.
Felelős: Révész György, dr. Tóth József, Várhelyi Miklós
Határidő: folyamatos
3. Tájékoztatónkban megemlékezünk a magyar (és a nemzetközi) úttörőmozgalom kezdeteiről a Magyar Tanácsköztársaság centenáriuma alkalmából.
Felelős: dr. Szabó Imre, Révész György
Határidő: szeptember 15.
4. Csatlakozunk a II. Rákóczi Ferenc emlékéhez, és ennek keretében felajánljuk dr. Tóth József által összeállított Rákóczi-emléktúrák Pro Libertate 1703 : jelvénytérítő túrafüzetét ingyenes további hasznosításra, valamint a Tájékoztatóban is kezdeményezzük, hogy olvasóink is tegyenek, szervezzenek túrákat a túrafüzet ajánlásai alapján.
Felelős: Révész György, dr. Tóth József
Határidő: április 30.
5. Továbbra is folyamatos feladatunk új támogatók bevonása, jelenlegi támogatóink aktivizálása, támogatói adatbázisunk frissítése.
Felelősök: a kuratóriumi és a felügyelőbizottság tagjai
Határidő: folyamatos
6. Továbbra is folyamatos feladatunk mozgalomtörténeti gyűjteményünk bővítése, egyúttal lépéseket kell tennünk az összegyűlt anyag szakszerű és biztonságos tárolása, valamint lehetőség szerinti feldolgozása és közzététele érdekében. Ennek érdekében együttműködünk a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalmopedagógia Szakosztályával és más szervezetekkel. Aktuális tennivalók:

- a) megfelelő stratégiát kell kidolgoznunk arra az esetre, ha a gyűjtemény tárolása jelenlegi helyén a továbbiakban már nem megoldható, vagy nem fér el,
- b) a gyűjteményről készült nyilvántartást hozzáférhetővé tesszük honlapunkon,
- c) a gyűjtemény irat- és dokumentum anyagát – az előzetes feldolgozás befejezése után – át kell adni annak befogadására vállalkozó levéltár(ak)nak,
- d) Örökség-mustra keretében felkeressük Neisz Benedek által őrzött dunavarsányi és Renkecz József sárszentlőrinci (szekszárdi) úttörőmozgalmi tárgyú gyűjteményét.
- Felelős: Révész György
Határidő: szeptember 30.
7. Anyagi támogatást nyújtunk a Mozgalompedagógiai füzetek sorozat következő kötetének megjelentetéséhez.
- Felelős: Révész György
Határidő: április 30.
8. Örömmel vállalt fontos kötelezettségünk az alapítványi díjak és elismerések odaítélése. 2019-ben a következő díjak átadását tervezzük:
- a) Marton Jenő-émlékérem (1 db)
Felelős: Révész György
Határidő: szeptember 30.
- b) Marton Jenő-díj (4db), együttműködve a partner iskolákkal)
Felelős: Révész György
Határidő: június 18.
9. Kommunikációs feladataink
- a) 2019-ben is legalább két alkalommal jelentetjük meg Tájékoztatónkat.
Felelős: Révész György, dr. Szabó Imre
Határidő: március 15., szeptember 15.
- b) Gondoskodunk honlapunk rendszeres karbantartásáról.
Felelős: Révész György
Határidő: folyamatos

Leletmentés

2017 nyarán Révész Gyurival igyekeztünk a csillebérci raktárban funkcionálisan osztályozni az ott lelt dokumentumokat. A válogatásnál és diszpozíciónál elvünk volt, hogy az új úttörőszövetségi székházban (Budakalászon) legyen a kiadványokból egy lehetőség szerint teljes, nem selejtezhető, csak helyben olvasható, kutatható kézikönyvtár.

Ma jött el az ideje, hogy eljutottam az irodához, áttekinthettem, rendezhettem az állományt. Ez egy 5, kb. 120 cm hosszú polcokból álló nyitott könyvespolc – száraz, biztonságos helyen, ha nem is zártan. Megállapítottuk, hogy az 1956 előtti állományt lényegében az Országos Levéltár a kéziratos és fotós dokumentumokat is átvette megőrzésre az utókorra.

Kronológiai és műfajszerű elrendezést végeztem a szekrényben lelt állományban.

Így kialakult „kötegek”:

- Éves programok, határozatok, általános tájékoztatók,

szabályzatok (ebből viszonylag kevés), konferenciakötetek. Ezek lényegében teljes sorozatok. (A fentiek szerint konferencia is, programfüzet is a hatvanas évek közepétől ...) E sorban van a mozgalmi-nevelési tájékoztatás 3., 4. száma is.

- Mozgalomtörténeti kiadványok (részben mozgalomtörténeti érvényességű szépirodalom, felsőoktatási, kutatói teljesítmények (Úttörővezetők Kiskönyvtára a 13. számig)

- Úttörővezető (Tantusz) 1956 előtt véletlenszerűen 1-2 pl., utána csak az 1985-ös évfolyam hiányzik, illetve a Tantusz 1992-es számaiból az utolsók

- Módszertani kiadványok (részben nem úttörő kiadásúak is). Hiányzik a Tapasztalatcsere 1-4., 7-11., s 13. -tól; illetve Úttörők Kiskönyvtára 1., 2., 7., 8., 9., 11. és további számai is hiányoznak.

- Próbakönyvek, próbalapok, zsebkönyvek, jelvénytáblák, füzetek – lényegében teljes, kisdobos és úttörő zsebkönyvek viszony-

lag sok. Csapatgárdista Kiskönyvtár, Ifjú Mester Próbakönyvek (tán nem mind), különpróba füzetek, szakpróba füzetek (jellegzetesen sok), az 1970-től kiadott (B5-ös formátumú) Úttörő Szakpróba Füzetekből van gyanúsán kevés.

Több duplum is van, főképp a 90-es évekből.

Abban maradtunk, hogy úttörőszövetségi (Grund), MÖA, ill. MPT-csatornákon a széles nagyközöniséghez fordulunk, biztos őrzést ígérve azon dokumentumoknak, melyek jelenleg hiányoznak, s teljessé tennék a Magyar Úttörők Szövetsége székházában az úttörőmozgalom kiadványainak sorát.

Kérjük tehát e tájékoztató olvasóit, hogy tekintettel a fent jelzett hiányokra, segítse a gyarapítást.

Az Iroda postai küldeményeket is fogad. Budakalász József Attila utca 46. 2011.

Lejegyezte, s számít a hűségesekre egy jobb jövő, egyszer még (életünkben) újjáéledő demokratikus, akár baloldali, akár úttörőmozgalom reményében

Trencsényi László

Hegyek-völgyek között...

2019. február 9-én egykori és mai gyermekvasutasok – mintegy százan – jöttek össze a MÁV Baross Gábor Oktatási Központjában a MÁV Széchenyi-hegyi Úttörővasút / Gyermekvasút 70. születésnapja alkalmából. (A január 19-ei időpontot azért kellett módosítani, mert a jelentkezők nagy száma miatt az eredetileg tervezett helyszín szűknek bizonyult.)

„70 évvel ezelőtt kezdte meg az Úttörővasút működését, amit rengeteg adat ír le. De vannak hatások, amikről nem szólnak adatok, amik valójában nincsenek is definiálva. A legfontosabb, hogy milyen és mennyire tartós hatást tettek a gyerekekre, illetve az ifivezető fiatalokra a vasutas évek?” – olvashattuk a meghívóban.

Dorozsmai Éva, a MÁV Zrt. humánpolitikai vezérigazgató-helyettese köszöntője után

Keresztes Péter, a MÁV-HÉV Zrt. vezérigazgatója – maga is egykori gyermekvasutas – előadásának alaphangulatát egy negyed évszázaddal ezelőtti fénykép adta meg, amelyen az előadó éppen első alkalommal menesztett vonatot. A gyermekvasút üzenete politikai meggyőződéstől független: nem az a fontos, hogy úttörővasút vagy gyermekvasút, a fő a közösség és a szakmaiság – hangsúlyozta, majd hozzátette: Büszke vagyok, hogy ennek a közösségnek a tagja vagyok.

Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke **Munka-**

iskola-eszmények és a gyerekek vasútja c. előadásában a munká-

nak a nevelésben betöltött szerepét vázolta fel Freinet-től az építőáborokig, és ebben az összefüggésben vizsgálta a gyermekvasút máig sikeres nevelési stratégiáját.

A konferencia középpontjában a hivatás (szakmai világok, az iskolák világa, a civil világ, a szülőség) köré szervezett szekciókban volt vasutasok elbeszélései álltak, akik azt mondták el, hogyan látják saját életükben a vasutas évek hatásait hivatásaik tükrében.

Az egyes szekciókban elhangzottakat hosszú tanulság-listák foglalják össze, ezek közül egyet-egyet – önálló mondatokká fogalmazva – az alábbiakban emelünk ki.

- A vasutas élmények és tapasztalatok elősegítik a családokban az elfogadóbb, nyitottabb, szabadabb nevelési környezet kialakítását.
- A pedagógusokká lett egykori vasutasok tapasztalatai hozzájárultak a projektekben való gondolkodáshoz, a több kultúrából érkezett gyermekek nevelésének összehangolásához.
- A civil világban rendkívül fontos, hogy a vasutas múlttal rendelkezőknek a vérében van az önkéntesség, a segítőkészség.
- A szakmák világában a vasutas múlt elősegíti a csapatmunkát, és fontos szempontként fogalmazódik meg, hogy amit csinálunk, az a gyerekek legyen jó.

A konferencia záró előadásában Csóti Henriett tanulósszervező, non-formális oktatási tréner **Kinek mi kerül(het) a kofferébe a Gyermekvasúton eltöltött évek alatt? – A Gyermekvasút pedagógiai hatásrendszere** c. előadásában kiemelte, hogy az úttörővasút / gyermekvasút alapidokumentumaiban megfogalmazott nevelési célok és az egykori vasutasok személyes

A megnyitó hallgatósága

tapasztalatai gyakorlatilag teljes mértékben adekvátak voltak, ami a gyermekvasút pedagógiai hatékonyságát bizonyítja. Előadása második részében a 21. században a gyermekvasút előtt álló pedagógiai kihívásokkal foglalkozott.

A konferencia sikere meghatározó mértékben a szervezőknek és segítőiknek, a fáradhatatlan Csóti Henriettnek és Tóbiás Lászlónak, valamint a lelkesen és pontosan közreműködő mai vasutas ifiknek köszönhető. (No és persze az

anyagi-technikai háttérrel biztosító MÁV-nak.)

Kívülállóként (hiszen soha nem voltam vasutas) nagy élmény volt számomra, hogy részt vehettem ezen a programon. Nem csak azért, mert egy olyan közösséget ismerhettem meg, amelynek tagjai valóban „főszavakból” is megértik egymást, akiknek a közösséghez tartozását nem koptatják az évek, sőt, évtizedek és a távolság sem, hanem azért is, mert rá kellett eszmélnem arra, hogy itt egy olyan pedagógiai sikertörténetről van

szó, amelynek alakítói évtizedeken keresztül pedagógiai diplomával ugyan többnyire nem rendelkező, mégis vérbeli pedagógusok voltak. A nap folyamán több megszólaló többször is elmondta: én mindent itt (ti. a vasúton) tanultam: emberiséget, együttműködést, kreativitást, fegyelmet, segítőkészséget... a sor bizonyára még folytatható. És ez legalábbis elgondolkozásra kell, hogy készítse az iskolarendszerű oktatás elméleti szakembereit és gyakorlati alakítóit egyaránt.

Révész György

A Tanácsköztársaság 100. évfordulójára

Régi igazság, hogy a történelmet a győztesek írják – és hozzátehetjük, hogy bizony át is írják... Ez vonatkozik a Tanácsköztársaság (TK) 133 napjára is, amelyet az elmúlt 100 év alatt többször alaposan átírtak. Jelenleg a vörös terror rémségeinek emlegetése a legfontosabb, leggyakoribb téma ezzel kapcsolatban. A történelmi valóság persze ennél az elfogult helyzetképnél sokrétűbb. Figyelembe véve a vesztes világháború utáni nyomorúságot, a jóhiszemű Károlyi Mihály alatti zűrzavart, a szomszédos kisantant országok mohó területablását elmondható, hogy Kun Bélának egy Romországot örökölt, ahol a felhalmozott problémák egyszerre szakadtak a nyakukba. Ezeket a szovjet bolsevik radikális intézkedésekkel akarták gyorsan megoldani. Ezt szolgálta a statárium, a közigazgatás, a rendfenntartó szervek átalakítása, az államosítás, a városi munkástömegek béremelése sőt az általános szesztilalom is.

Ennek a puccsszerű hatalomátvételnek a fogadtatása kezdettől fogva vegyes volt. A politizáló értelmiség több kiválósága örömmel fogadta a

régóta kívánatos szép szocializmus megvalósulásának lehetőségét, mások a korábbi anarchia helyett a rend helyreállítását várták. Elutasították viszont az államosításokkal megkárosított földbirtokosok és tőkésék, akik közül többen emigráltak és a TK megdöntésére szervezkedtek. Az ország lakosságát kitevő parasztság – főképpen az agrárproletárok – azt várták, hogy Kun Béla követi Lenin földosztó példáját. A Forradalmi Kormányzótanács viszont a városi szociáldemokrata tagok nyomására a földbirtokok szövetkezeti átalakítását tartotta fontosabbnak... Így a szegényparasztság joggal érezte magát kismizettnak, és nem sietett a TK fegyveres megsegítésére.

A 133 nap súlyos gazdasági, katonai problémái közepette, és a tanév befejezése ellenére megindult az iskolákban egy új gyermekszervezet kialakítása: a hiányos dokumentumok szerint kb. 80 helyen kezdték szervezni az úttörő csapatokat a baloldali érzelmű pedagógusok, sőt, a cserkészisztek is. Ezek közül legismertebb a budapesti Rottenbiller utcai Marx úttörőcsapat, mivel ennek tagjai közül

1945 - 48 után többen aktívan segítettek a gyermekbarátok, úttörőcsapatok munkáját. Ez az egykori Marx csapat jelentős segítséget – felszerelést, ruházatot – kapott a fegyveres erők raktárából az 1919 nyarán megrendezett táborához. Ez a Gödöllő melletti Szentjakabpusztai tábor volt a világ első úttörőtábor! Ezt követően a gyerekek a kartali uradalomban borsót szedtek – segítve a főváros élelmezését, majd tovább folytatták a nyári társadalmi munkájukat Almásfüzitőn almaszedéssel.

Ezeket a helyeket emléktáblákkal is jelölték. Az 1986-ban megjelent Úttörő emlékhelyek gyűjteményében a TK idejéhez kapcsolódó 12 úttörőmozgalmi emlék és még több 19-es csapatnévadó emlék található. (Vajon mennyi maradt ezekből?)

Az emlékállítók több helyen üzeneteket is elhelyeztek a 2019.évi utódoknak...

Kedves Olvasóink! Keressétek meg lakóhelyeteken ezeket az üzeneteket és őrizzétek meg ezeket értékes pedagógiai kordokumentumként a remélhetőleg boldogabb JÖVŐNEK!

dr. Tóth József

TAKSONYI TALÁLKOZÓ: nekrológ és születési köszöntő...

2018 őszén a csillebérci tábor év-tizedes bírósági birkózása után sikerült végre az Orbán-rendszernek bezáratni az utolsó „úttörő-komcsi” emlékhelyet is.

Csillebérc nem csak egy táborhely volt 70 évig, hanem a magyar pedagógia meghatározó műhelye, olyan eszmei zarándokhely, mint a muzulmánoknak Mekka! Csak-hogy a muzulmánok megvédik a szent helyüket, a magyar társadalom viszont tétlenül nézte, néhány úttörővezető – így pl. Rácz Péter – hősi küzdelmét, amelyhez nem adott semmilyen társadalmi támogatást: a csillebérci szaktáborokban, országos versenyeken nevelkedett művészek, újságírók, élsportolók, tudósok egy szót sem szóltak egykori „keltetőhelyük” megtartása érdekében... de hallgattak azok százezrek is, akik az „átkos” évtizedekben élvezték az itteni táborozást.

Tény, hogy a történelmet a győztesek írják, és ősi római mondás, hogy „Jaj a legyőzötteknek!” Ennek jegyében folyik a jelenlegi történelmi agymosás – a nevelés-történet terén is. Ezzel szemben mi Alapítványunk történelmi feladata változatlanul a Múltunk Örökségé-

nek őrzése, akkor is hogyha a Természet rendje szerint sajnos egyre fogynak az őrzők...

Az úttörőmozgalom pislákoló lángjának táplálását szolgálta a taksonyi találkozó is, ahol búcsúztattuk Csillebérct egy emlékkönyvvel és

egykori dokumentumfilmek felidézésével, és reménykedve szemléltük meg új mozgalmi bázisunkat – azt kívánva, hogy legyen Taksony Csillebérc sikeres reinkarnációja!

dr. Tóth József

2019. március 23-án Nagymaroson, a Honismeret napja alkalmából rendezett felolvasó ülésen dr. Tóth József, szerző, kuratóriumunk tagja mutatja be a Csillebérc 1948 - 2018 c. kötetet a rendezvény résztvevőinek.

2019-et a magyar Országgyűlés II. Rákóczi Ferenc emlékévének nyilvánította. Ehhez kapcsolódva ajánlotta fel alapítványunk a Rákóczi Emlékév Testület elnökének, Gaal Gergelynek kuratóriumi tagunk, dr. Tóth József aranyjelvényes tőrvezető 2003-ban megjelent Rákóczi-emléktűrák – Pro libertate 1703 c. jelvényszerző tőrfüzetét aktuális hasznosításra, akár új kiadásra is. E tőrfüzetből ajánlunk – esetenként aktualizálva – az alábbiakban olvasóink figyelmébe – a teljesség igénye nélkül – néhány célpontot, amelyeket érdemes fölkeresni családi vagy baráti társasággal, netán éppen egykori tanítványokkal vagy kollégákkal.

Bács-Kiskun megye

Kiskunhalas

1703 októberében a Szávától érkező rác határőrök megverték a kurucokat. Az elesett 234 kuruc vitéz emlékét 1904-ben állított emlékmű őrzi a város központjában. (Búsuló kuruc)

Ordas

1704 májusában itt volt a fejedelmi tábor, itt készült Rákóczi a Dunántúl felszabadítására az imsósi hajóhídon át, itt fogták el azt a bérgyilkost a palotás örök, aki meg akarta ölni a fejedelmet. Az egykor itt állott Rákóczi-tölgy csonjára épített szoborkompozíció emlékeztet a dicső múltra.

Baranya megye

Siklós

1705-ben Bottyán János hadai elfoglalták és egy évig birtokolták a várat. A környéken játszódott *A Tenkes kapitánya* legendás története.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Felsővadász

Innen származik a Rákóczi család. XVI. századi eredetű kastélyában többször járt II. Rákóczi Ferenc is. (A kastély dísztermében emléktábla.)

Miskolc

A szabadságharc egyik legfontosabb központja. 1704. február 8-tól 1705. március 3-ig telelt itt Rákóczi, amikor megalakította az „Udvari tanács”-t. Itt szervezte meg Vay Ádám a fejedelem udvartartását, itt fogalmazta meg Ráday Pál a „*Recrudescunt...*” kezdetű kiáltványt a nemzeti sérelmekről. A Rákóczi-ház ma a Miskolci Galériának ad otthont, falán tábla őrzi a fejedlem emlékét.

Ónod

A Habsburg-ház trónfosztását kimondó 1707-es ónodi országgyűlés emléket tábla őrzi a vár falán.

Regéc

A napjainkban újjászülető várban élte gyermekkorának első éveit a későbbi fejedelem. Emlékét a vár falán tábla, a vár lábánál fekvő Mogyoróska községben Tar István szobra őrzi.

Sárospatak

1708. november 28. és december 17. között a szabadságharc sárospataki országgyűlésén kimondták, hogy a végig harcoló jobbágykatonák és családjuk örökös szabadságot és földet kapnak. A vármúzeum állandó kiállítása őrzi a „Rákócziak dicső kora” emlékét.

Győr-Moson-Sporon megye

Abda

1701 tavaszán a letartóztatott Rákóczit Bécsújhelyre vezető útján a Rábca hídját őrző katonák egy hallal ajándékozták meg, amelynek „ő visszaadta a szabadságát”. Az eseménynek dombormű állít emléket.

Heves megye

Eger

Rákóczi többször időzött Egerben. 1705. február 28-i fogadtatásának emlékét táblával örökítették meg a Rácapu téren.

Gyöngyös

A Fő téren díszes táblán örökítették meg 1911-ben meg az 1704-es béketárgyalások fegyverszüneti tárgyalások emlékét, amelyet Rákóczi a Lipót császárt képviselő Széchényi Pál érsekkel folytatott.

Nógrád megye

Szécsény

Az itt tartott országgyűlésen 1705. szeptember 16-án választották meg Rákóczit a szövetkezett rendek vezérő fejedelmévé. A városban szobor és emlékmű is őrzi a fejedelem emlékét, az emlékművön felirat hirdeti: „*Rákóczi vezérő fejedelem, valamint a Szécsényben tartott fejedelemsválasztó országgyűlés emlékére Szécsény közönsége 1705-1935*”

Pest megye

Gyömrő

A város határban, a Mánya-réten felállított oszlop emlékeztet az 1705. július 3-án a gyömrői táborban 15 ezer katona előtt mondott beszédre.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Tarpa

1703. május 21-én Esze Tamás tarpai jobbágy itt bontja ki Rákóczi piros selyem zászlaját és felolvassa hadba hívó kiáltványát. A településen Esze Tamásnak és Rákóczinak állított szobor emlékeztet az eseményekre.

Vaja

A város tanúja volt a szabadságharc kezdetének és végének is. 1703 júliusában itt tanácskozott Rákóczi a nemesség megnyeréséről, 1711-ben pedig Pálffy János gróffal a békekötésről. A fejedelem mellszobra, kuruc talpasokat ábrázoló szoborcsoport, kastély falán pedig tábla emlékeztet az eseményekre.

Vas megye

Győrvar

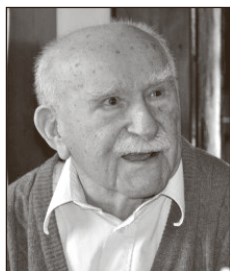
Az 1706. november 6-7-én aratott fényes kuruc győzelem helyét az emlékparkban oszlop és tábla is jelzi.

Veszprém megye

Csobánc

1707-ben mintegy 60 fős „sereg” (köztük sok nő) védte meg a sokszoros túlerőben lévő labancsok ellen. A fényes diadalt emléktábla hirdeti a vár falán.

Elismerések

A Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztálya 2019-ben Vasvári Diplomával ismerte el Pataki Gyula munkásságát.

A gazdag életének 97. évébe lépő Pataki Gyula a 40-es évek debreceni ifjúsági életében köteleződött el a nevelés ügye mellett. A parasztsaládból a városba érkező villanyszerelő-inast a városi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) fogadta magához, s látta el feladatokkal. Az egyesület otthonába látogató professzor, Karácsony Sándor tudatosította benne hivatását. Így került sor az ifjúsági munkában szerzett tapasztalatai nyomán, hogy barátjával, a fiatal könyvközdőseggel, Szekeres Mihállyal megbízást kapott

a háborús viszonyok tovább fokozta városi nyomorban tengődő csavargó, bűn kísértette fiúkból létrehozta a Fiúkfalvát. A tanyavilágban berendezkedő, önkéntes csatlakozókból álló kamasz-közösség méltán tartozik a hazai közösségi nevelés legnemesebb hagyományai közé. A faluvezető tragikus halála után 1944 júliusa után rámarad a közösség vezetése, nevelése és egyre nehezebb ellátása. A háború befejezése után néhány reményteli hónap élete véget vetett a vállalkozásnak. A gyermekvédelmi ellátás államosítása ellehetetlenítette a falu életét.

Pataki Gyula küzdőtársával és feleségével, Dobronay Vilmával karácsonyista barátai támogatásával a fővárosba költözik, a KIE Vas utcai otthonában kap munkát, amit a tőle megszokott alapossággal és elkötelezettséggel végez – egészen az otthon államosításáig.

Ezután a közoktatásügyben vállal munkát, amíg ilyen munkakör létezik: ifjúság-gondozó poszton, majd a kispesti tanügyigazgatás vonja magához, pedagógus, tanár lesz. Napközis nevelőként kamatoztatja tapasztalatait. Hűséggel szolgál a főváros XIX. kerületében. Képviseli a „szeretet pedagógiáját”, a gyerekek önkormányzatára épített pedagógiai munkát. Úttörővezetői megbízást is vállal.

Hosszú életútját több könyvben örökítette meg. Ezen írárok jellemzője az élményszerűség és hitelesség. Im már nem csupán a legendás Fiúkfalva izgalmas történetét üzeni nyomtatásban a következő nemzedékeknek, hanem tartalmas életútja teljességét.

Trencsényi László

Pataki Gyula munkásságáról az ELTE PPK Studiojában közel két órás éleút-videó készült, melynek bemutatójára lapunk megjelenésével egyidőben kerül sor.

Előző számunkban jelent meg **Dudás Józsefné Emlékek a Zsámboki Általános Iskola 1934. sz. II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapatának életéből** c. írása, amit kuratóriumunk az alábbi éremmel ismert el.

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

Szerkesztő: *dr. Szabó Imre*

Felelős kiadó: *A Múltunk Öröksége Alapítvány*

Szerzők: *Révész György, dr. Tóth József, Trencsényi László*

Nyomdai előkészítő: *Révész György*

Nyomás: *Poremba Nyomda*

Felelős vezető: *Poremba Krisztián*

Honlapunk: <http://www.multunkoroksege.hu>

Elektronikus levél cím: kapcsolat@multunkoroksege.hu

Postacímünk: 1062 Budapest Bajza u. 62.

Beharangozó

A Hóvirág őrs naplója c. film egy zuglói úttörő őrs 50 éves találkozásán és az ifivezetők emlékein keresztül néz vissza a múltra. A filmet *Katona Zsuzsa* rendezte, és szerencsés esetben dokumentumfilm-klubokban, művelődési házakban látható.

Janusz Korczak: Fiúk a táborban

Az „öreg doki”, az árvaházi neveltjeit a halálba kísérő legendás orvos-pedagógus fiatalkori táborozási tapasztalatait szedte csokorba *Joski, Jaski i Franki* c. művében, amit Pászt Patricia fordított magyarra.

Dr. Varga László Katedrális karcolatok című műve a szerző gazdag életútjának három fontos állomására fókuszál: a soroksári iskolában, a kisterenyei nevelőotthonban és a „soknevű, de Hatkilónak becézett szegedi oktatási intézményben” szerzett tapasztalatait szedi csokorba. Megjelennek a kötetben egykori tanítványok, úttörővezető társak (köztük a Jó szellet, kapitány! legendás szerzője, *Kiss József László*), víziúttörő történetek, levelek és más dokumentumok.

Mindkét kötet megjelenése közeljövőben várható